



CATÀLEG DEL PATRIMONI NATURAL  
ESPAIS NATURALS D'INTERÈS MUNICIPAL

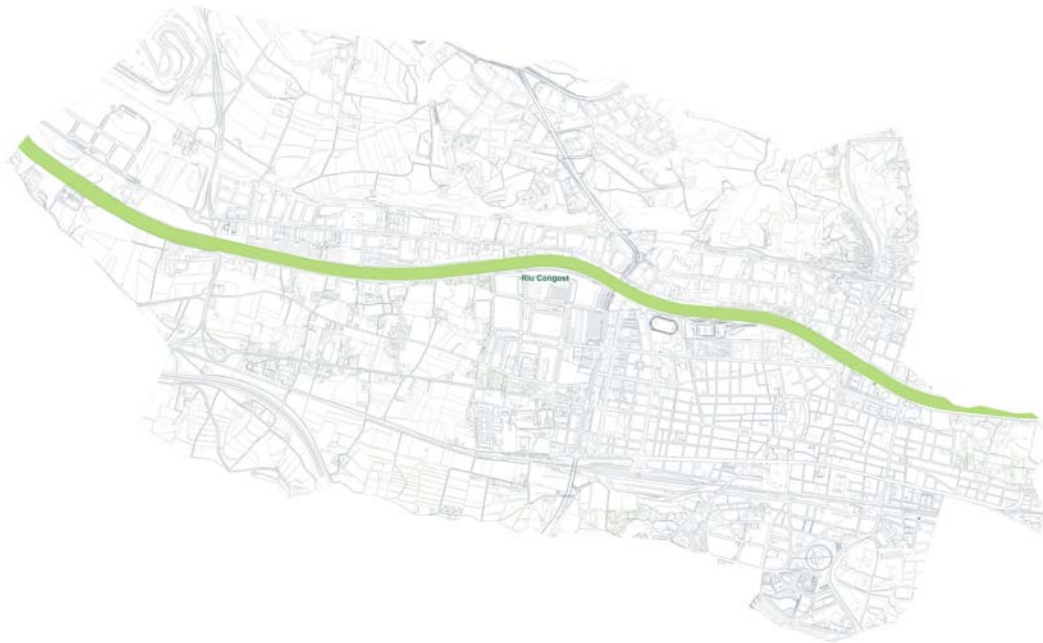
<b>ENIM-14</b>	<b>RIU CONGOST</b>
<b>Localització</b>	Espai fluvial que travessa la ciutat de nord a sud, a les ribes del qual s'ha instal·lat el nucli urbà.
<b>Accessos</b>	Hi ha diverses escales metàl·liques que permeten accedir a la llera del riu des del passeig Fluvial, en el marge dret i esquerre. Nova zona verda de l'avinguda de Sant Julià.

<b>UTM</b>	(440400, 4601900)	<b>Altitud</b>	Màx.: 153 m – Mín.: 88 m
<b>Tipologia</b>	Riu.	<b>Superfície</b>	48 ha
<b>Ús actual</b>	Espai d'alt interès per a l'educació ambiental i com a connector biològic entre la serralada Prelitoral amb l'espai natural de la Conreria, Sant Mateu, Céllecs, de la serralada Litoral. Constitueix un dels centres d'interès dels itineraris a peu i en bicicleta, i és considerat l'hàbitat natural més emblemàtic del municipi, per la seva funció ecològica.		

Fotografia



## Emplaçament



## Descripció

El riu Congost al seu pas per Granollers es troba situat en una plana de pendent suau, entre dos conjunts d'elevacions anomenats serra de Ponent i serra de Llevant. En aquesta plana s'assenten el nucli urbà, les zones industrials, les vies de comunicació, les terres de conreu i alguns fragments d'espais forestals. El Congost neix a la font de Can Regàs, a la Plana de Vic, i té un recorregut total de 43 Km. En arribar a Granollers, el travessa de nord a sud durant uns 6,5 km, i recull les aigües de diverses rieres de més o menys importància, com la riera Carbonell, el torrent de Can Gili, el torrent de Sant Nicolau i el torrent de Can Català.

La llera del Congost és un espai transitable i ampli. El terreny natural del riu, però, es més pedregós, com es pot observar en el tram sud del municipi. Per tal de prevenir les avingudes, el curs del riu s'ha canalitzat en el tram urbà, mitjançant murs reforçats amb travesses de formigó. La canalització del curs d'aigües baixes és a base d'escullera i d'una reducció del pendent del llit per disminuir la velocitat de l'aigua, amb la qual cosa es disminueix el risc d'inundacions en cas d'avingudes d'aigua. A més, uns petits salts rellancen l'aigua per evitar que aquesta quedi estancada.

La vegetació associada al riu Congost es troba en fase recuperació. La millora substancial de la qualitat de les aigües en els darrers anys, ha resultat fonamental per a la recuperació de la flora del Congost. Moltes són les espècies de plantes indicadores del bon estat de les aigües del Congost, entre d'elles destaquen les següents:

- Boga (*Typha angustifolia*): creix amb les arrels submergides a les vores del riu i, de vegades, a l'interior. Es localitza més aviat als trams nord i sud que en el tram urbà central.
- Canyís (*Phragmites australis*): pot situar-se des de la mateixa aigua fins a certa distància d'aquesta. En aquest espai forma nuclis però mai de grans dimensions. Com la boga, és més comú en els extrems nord i sud del municipi.
- Jonc comú (*Scirpus holoschoenus*): se'n troba des de les immediacions de l'aigua fins a distàncies considerables. És bastant comú a tota la llera alta del riu

Congost, i sovint forma importants nuclis.

- Plantatges (*Plantago lanecolata* i *Plantago major*) i ranuncles (*Ranunculus*): plantes arrelades al fons, amb fulles planes damunt de la superfície de l'aigua. Són molt habituals al llarg de tota la llera baixa del riu.
- Algues verdes (sobretot, *Cladophora glomerata*): alga filamentosa i ramificada totalment submergida. Hi és molt present.

En aquells punts més rics en substàncies nitrogenades també hi poden aparèixer la canya (*Arundo donax*), l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*) i herbes ruderals.

Les comunitats animals presents al llarg del Congost depenen molt directament de l'estat de salut del riu. En el moment actual moltes poblacions dels diferents grups animals s'estan recuperant. Resulten fàcilment visibles ocells indicadors de l'estat ecològic del riu com el blauet (*Alcedo atthis*), la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*), l'ànec collverd (*Anas platyrhynchos*), l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) i el berrat pescaire (*Ardea cinerea*).

L'estat de conservació del Congost ha millorat molt durant els últims anys, sobretot si ho comparem amb el passat, quan el riu era utilitzat pràcticament com a una claveguera a cel obert. La conscienciació dels ciutadans i les indústries sobre la importància ecològica i paisatgística d'aquest espai ha jugat un paper fonamental en la seva recuperació.

### Infraestructures i equipaments

Les infraestructures presents al Congost estan dissenyades per millorar les vies de comunicació entre els dos marges del riu. En aquest sentit està prevista la realització d'un pont per vianants al final del Parc Firal. Més recentment, també s'han instal·lat algunes escales metàl·liques que permeten passejar al llarg de la llera alta.

L'Estació Depuradora d'Aigües Residuals (EDAR) és el principal equipament del Congost a Granollers. Situada en el marge esquerre i al final del terme municipal, recull les aigües residuals de Granollers, Canovelles i Les Franqueses del Vallès.

La senyalització de l'espai consta d'un itinerari explicatiu al passeig fluvial, entre el Barri dels Instituts i les pistes d'atletisme. Mitjançant plafons s'informa sobre la història del riu, la relació riu-ciutat, la flora i la fauna, les darreres actuacions al Congost, entre d'altres continguts. Per altra banda, el recorregut de l'itinerari de lleure-carril bici discorre per molts trams del passeig Fluvial del riu.

### Història

El nom de Congost ve del seu recorregut, al llarg d'un congost estret. Al segle X l'anomenaven riu Vallès. Les primeres dades sobre el topònim apareixen a l'any 875, en una documentació històrica sobre Aiguafreda i ens diu que era un riu ombrívol i d'aigües fresques.

La ciutat de Granollers té el seu origen en el marge esquerre del riu Congost. El riu, ja en aquells temps, era un indret de gran importància, tant pels seus marges fèrtils com per ser una important via de comunicació. A la riera, com també es coneixia aquest espai, els granollerins realitzaven activitats diverses, com banyar-se o rentar la roba. Les extraccions de sorra i grava per a la construcció també van ser comunes en altres temps. Però, a partir del creixement industrial de la ciutat, la qualitat de l'aigua va començar a empitjorar. La salut del Congost va quedar malmesa per l'abocament directe d'aigües residuals urbanes i industrials. Una de les primeres actuacions per millorar les condicions del riu va ser la construcció dels murs de canalització, durant la dècada dels 70, amb l'objectiu de protegir la població de possibles avingudes. En els darrers anys la intervenció a la llera i el canal d'aigües

baixes tenen per objectiu recuperar les condicions ecopaisatgístiques del riu.

Les darreres actuacions han estat la realització d'una canalització a base d'escullera i el reforçament dels murs ja existents amb les travesses de formigó, el condicionament del passeig fluvial, la confecció d'un crèdit variable adreçat als alumnes de 1er d'ESO per al coneixement del riu Congost, el projecte per a la clausura de l'antic abocador de Palou i recuperació de l'entorn fluvial, finançat amb fons europeus, i l'avaluació de l'estat del riu i adopció d'un tram per part de catorze col·lectius de Granollers.

Propietat	Pública.
Observacions	Sistema hidrogràfic. Domini públic hidràulic.
Planejament vigent	Sistema hidrogràfic.

#### Directrius de protecció i gestió

D'acord amb els objectius previstos de protecció i recuperació ecopaisagístics, per al riu Congost caldria potenciar activitats relacionades amb:

- La conservació del riu, des del punt de vista de la qualitat de l'aigua i per les condicions ambientals de l'entorn fluvial.
- La valoració del riu i la zona humida de Can Cabanyes com a connector biològic entre espais lliures de la plana del Vallès, i hàbitats naturals on es puguin desenvolupar comunitats vegetals i animals.
- L'educació ambiental vinculada al riu, mitjançant la implicació dels diferents col·lectius i agents socials vinculats al riu.
- La utilització del passeig Fluvial per a tot tipus d'activitats relacionades amb el lleure: passejades, itineraris, carril-bici, fires, exposicions...

Tanmateix, s'hauria de tenir especial atenció a:

- Evitar l'abocament de residus de plàstic i paper a la zona nord del riu, com a conseqüència de l'activitat del mercat de Canovelles de cada diumenge.
- Coordinar la inspecció de col·lectors que aboquen al riu, per tal d'evitar els abocaments contaminants.
- Evitar els punts on s'acumulen la vegetació i objectes que puguin dificultar la circulació de l'aigua.

#### Fitxes associades

ENIM-01, bosc de Can Cabanyes.

ENIM-13, riera Carbonell.

#### Fonts documentals

Domingo i Reig, Virgínia; Camps i Giró, Albert. *La Font del Ràdium. Una passejada per la serra de Ponent*. Granollers: Ajuntament de Granollers, 2001, 32 pàg. (Rutes per Granollers, 2).

Garcia-Pey, Enric. *Recull onomàstic de Granollers. Motius, topònims, nomenclatura*. Granollers: Ajuntament de Granollers, 1990, 263 pàg. (Estudis de Granollers i del Vallès Oriental, 3).

Taller d'ocupació "La Font". *Dossier de turisme naturalista*. Granollers: Ajuntament de

Granollers, 2000.

*Plànols de l'Ajuntament de Granollers.* Granollers: Ajuntament de Granollers. Servei d'Urbanisme, 2002.